

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

*Conveniatis, re ipsa quantum severitatis integratique sit in vestris sententiis, coram meipso declaraturi. Attamen cognitionis istius even- tū malè cessit Athanazio per fraudes Eusebianorum, qui sententia sua contra judi- ciorum ordinem latē viribus diffidentes, no- vā calumniam compingunt; scilicet mina- tum fuisse Athanasium, se catoplum seu fru- mentariam subvectionem, quæ classe Ale- xandrina Constantiopolim quotannis de- ferretur, interversurum, quod redemptis te- stibus cùm Principi probassent, ejus judicio in Gallias relegatur. Meminerunt utriusque sententia Episcopi Orientis in epistola sua synodica, apud Hilarium: *In presentem Atha- nasiū dignam pro criminib[us] sententiam di- cant. Propter quod Tyro fugiens, Imperatorem appellat. Audit etiam Imperator; quīque interro- gatione habita, omnia ejus flagitia recognoscens, sua illum sententia in exilium deportavit.* Ex Athanasij libellis, & rescripto Constantini, apertissimè constat Athanasium exultimasse in his angustiis liberum esse afflito subsi- dium tuitionis imperatoria implorare, & Principis partes esse ut perspiciat an vis ulla contra præscriptum legum & canonum illata sit.*

C A P V T I I I.

Synopsis.

I. Autoritas Principum Romanorum in plerisque capitibus judiciorum ecclesiasticorum expenditur. Da- bant judices, sed Clericos, in causis ecclesiasticis, è Concilio Milevitano, & è delegatione trium Episcoporum Gallie in negotio Donatistarum à Constantino fa- ëta, qui unā cum Melchiade de Ceciliiano iudicium ferre. Ex illa delegatione Augustinus probat contra Donatistas, iudicium illud non fuisse usurpatum.

II. Eadem judices dandi potestas probatur è Con- cilio Chalcedonensi.

III. Episcopis delegatis autoritatem dabant judi- candi eos qui alias sibi subdit non essent, è Cyrillo Alexandrino.

IV. Metropolitano aut Patriarcha suspecto, ab una provincia iudicium transferabant in aliam; è Con- cilio Beryteni, quod relatum est in Chalcedonensi.

V. Synodis à se inditatis prescribant judiciorum ordinem. Quod docetur aliquot exemplis. Theodosius irritum declaravit Concilium Ephesinum, quod fines præscriptos à Principe in modo procedendi excessisset. Causa tamen cognitionem integrā reliquit Concilio.

VI. Synodus Ephesina conqueritur, non de incom- petentia Principis, sed de obreptione; quam Legatis missis ostenderunt. Discessio, an ordo retentus esset à Concilio, fieri poterat in Consistorio, u fatentur Orientales. Negotio discessu, Theodosius confirmat Acta Synodi Ephesina, que antea reficerat.

VII. Explicatur in quo fines præscriptos à Theo- dosio excessisset Concilium Ephesinum. Absente Ioanne Antiocheno & delegato Principis, iudicium babuerat

de Nestorio. De causis criminalibus pronunciaverat, quas Princeps evocaverat Constantinopolim. Idem Theodosius ordinem cassarum præscripsit Concilio Ephesino it, u nalle lites civiles agerentur ante qua- stionem fidei. Iussit etiam Flavianum abstinere à iudi- cio, & sedere inter reos; quamvis ordinario iure aliter fieri debuisset.

A VCTORITAS Principum in aliis quoque judiciorum ecclesiasticorum articulis exercebatur, de quibus nunc agen- dum est: quamvis pleraque à nostris mori- bus sint aliena, atque ideo in usum deduci non possint, quin aperte Sacerdotij & Imperij Concordia lardatur. Imperatores ergo Romani à Sacerdotibus interpellati, judices dare poterant, sed Clericos, qui de nego- tiis ecclesiasticis sententiam ferrent. Eam auctoritatem aperte Principibus asseruit Concilium Milevitana secundum anno quadringentesimo decimo sexto, quod rela- tum est à Gratiano: *Placuisse ut quicunque ab Imperatore cognitionem publicorum judiciorum petierit, honore proprio privetur. Si autem episcopale iudicium ab Imperatore petierit, nihil ei obstat.* Vetus istius auctoritatis manavit à Con- stantino in causa Cæciliani Carthaginensis Episcopi, qui per summam injuriam à sep- tuaginta Episcopis Donati schismate infec- tis damnatus, Ecclesiam retinebat. Qua de re conquesti sunt Donatistæ Anulino Pro- consuli Africæ impediò postulantes ut fas- ciculum in aluta signatum cum libello sibi oblato ad sacram Comitatum dirigeret. Constantinus juris religiosissimus Princeps cognitionem criminis ecclesiastici (de tra- ditione enim librorum sacrorum agebatur) adversus Episcopum suscipere noluit. Sed Donatistis acriter ea de re objurgatis, & Episcopos è Gallia, ubi Princeps tunc mo- rabatur, sibi judices dari postulantibus, eō quod Africana iudicia per contentiones par- tium suspecta essent, Princeps pacis ecclie- siasticæ studiosissimus tres Galliarum Epis- copos, Maternum Agrippinensem, Reti- cium Augustodunensem, & Marinum Are- latensem delegavit, qui unā cum Melchiade Romano Pontifice item dijudicarent. Nec enim causa illa generalis, qua totius Ecclie- sia communionem perturbabat, absque Ro- mano Pontifice rite definiri poterat. Memi- nerunt Eusebius, Optatus, & B. Augustinus hujus delegationis; cuius sunt hæc verba in epistola ad Melchiadem: *V[er]sum est mihi ut idem Cecilianus cum decem Episcopis qui illum reum facere videantur, & decem alys quos ipse sive litis dijudicationi necessarios existimaverit, Romanum navigio traxicat: ut ibi coram vobis, Re- ticio etiam, & Materno, & Marino collegis ve- siveris, quos ea de causa Romanam maturare jussi- erim,*

C c ij

possit audiri, sicut sanctissima Dei lex, ut nos sit, postulat. Iudicio habitu Roma, Cæcilius à Melchiade, omnium Episcoporum suffragius, absolutus est. Sententia enim sub Melchiadis nomine concepta est apud Optatum. Viæni Donatistæ (ut hoc obiter dicam) Constantinum appellarent post sententiam Melchiadis & Synodi Arelatensis, ejas judicium postulantes: *Meum iudicium postulant,* inquit Constantinus in epistola ad Episcopos, *qui ipse iudicium Christi expecto.* Cognitionem istam recusabat, licet Athanasij provocationem admisisset; eò quod iste de insidiis & dolo Synodi Tyriæ conquereretur, illi vero de iniquitate iudicij. quam discussionem à se Constantinus amovit. Ceterum ut pateat an Constantini delegatio alicujus momenti haberetur tempore Augustini, observandum est Donatistas sententiam Melchiadis resellere solitos, quod ab Episcopis transmarinis lata esset, quibus ex Africana Ecclesiæ privilegio judicia Africanarum causarum etiam ex appellatione usurpare non licebat. Excipit Augustinus de Constantini Imperatoris delegatione: *An foris non debuit, inquit, Romana Ecclesia Melchiades Episcopos cum collegiis transmarinis Episcopis illud sibi usurpare iudicium, quod ab Afriis septuaginta, ubi Primas Tigritanus presedit, fuerat terminatum? Quid quod nec ipse usurpavit? Rogerius quippe Imperator judices misit Episcopos, qui cum eo viderent, & de tota illa causa, quod justum videretur, statuerent. Hoc probamus, & Donatistarum precibus, & verbis ipsius Imperatoris. Non disputo an summo jure Melchiadi liberum suisset de causa Cæciliiani iudicium agere. Id tantum aio, ex sententia Augustini, decretam à Constantino delegationem iudicium transmarinum ita constituisse ut Donatistis de foro non competente exciperem non licuerit.*

Dioscoro congregati voluerit in Concilio Chalcedonensi, & adversus eum accusacionem instituere, quam libello à Marciano contendisset ut cognitionem illam Concilio demandaret: Provoluti precamur vestram clementiam ut precepiatis reverendissimum Episcopum Diocorum respondere de his que ei a nobis ingeruntur. Intra: Sacrum & venerabile vestrum mandatum dirigentes sancte & universali synodo religiosissimorum Episcoporum; quo possit inter nos & prefatum Diocorum audire & perferre ad scientiam vestre pietatis omnia que geruntur.

III. Non solum autem eis Episcopis iudicium delegabant qui ordinario jure intra provinciam suam judicium ferre possent, sed etiam extra territorium jurisdictionem aliquando prorrogabant. Hanc prorogandæ jurisdictionis ecclesiasticae auctoritatem respiciebant Cyrus Patriarcha Alexandrinus & Memnon Episcopus Ephesiorum in libello quem Concilio Ephesino porrexerunt. Conqueruntur se à Iohanne Antiocheno per summam injuriam damnatos, et si nulla penitentia illi competeteret auctoritas ad judicium illud reddendum, neque ex legibus ecclesiasticis, neque ex Principis Edicto. Vnde patet synodis Episcoporum, in eos qui sibi secundum canones alias subditi non essent, prorogari jurisdictionem mandatis Principum solenne fuisse. *Et quidem*, inquit, *nec per leges ecclesiasticas, nec per imperiale Decretum, potestatem habuit, qua fultus vel quempiam ex nobis judicare vel omnino simile quipiam tentare posset, presertim vero contra maiorem sedem.*

IV. Si quis etiam Episcorum de Metropolitanis aut Patriarchæ suspicione quereretur, literis suis judicium ab ea sede avocabant, & in aliam provinciam transferebant, Ibas Edessenorum Metropolitanus, Ioannes & Daniel Episcopi, de hæresi à Clericis accusati coram Domino Patriarcha Antiocheno, et si lis contestata fuisset in Synodo Antiochiae, rescripto tamen & auctoritate Theodosij Imperatoris, ex sententia Flaviani Archiepiscopi Constantinopolitani, ab Osrhoëna provincia ad provinciam Phœniciam translati sunt; ut à Photio Episcopo Tyri, Eustathio Beryti, & Vranio Himeriorum Episcopo judicibus datis, judicium de accusatione ferretur. Damascius Tribunus, sicut ei mandatum erat à Theodosio, in Orientem se contulit, & accusatores una cum reis Episcopis, in Colonia Tyri judicibus delegatis exhibuit. Iudices verò commonitorium Principis à Damasco prolatum actis inferi jusserunt, ut de collata sibi à Principe cognitione constaret: Pium commonitorium dignetur tua magnificens demontrare. At per

& Imperij Lib. IV. Cap. III.

205

*omnia intentionem piissimi & Christianissimi
Imperatoris nostri sequamur. Prefulgere etenim
debet his gestis.*

V. Alio etiam cōque eximio jure ureban-
tur Principes in praescribendo judiciorum
ordine quā in synodis à se indicatis peragen-
da erant. Hinc profectum est ut praecipios
magistratus delegarent, qui Concilii inter-
essent, non solum ut vis publica & tumultus
acercentur, sed etiam ut ab Episcopis cogni-
tionum ordo servaretur. Quare Dionysius
Comes, ut vidimus suprà, à Constantino ad
Concilium Tyrium missus est, ut animadver-
sor esset & custos conservande equabilitatis &
ordinis. Theodosius Candidiano Comiti reti-
nendi ordinis curam in Synodo Ephesina in-
junxit; sed angustioribus finibus mandatum
coēcuit, scilicet ad submovendos tumultus
monachorum & laicorum, mutuas Episco-
porum contentiones impediendas, & suffra-
gium cuiusque liberum conservandum. Con-
cilio Ephesino secundo adfuit Elpidius Co-
mes cum Theodosij mandatis amplioribus,
nempe ut tranquillitate Episcopis procura-
ta, cognitiones ex ordine instituerentur,
qui ē τάξι μὴ προσέναι τὰ τῆς Σατῆτος.
In Concilio Chalcedonensi eminentissimi
magistratus, quo quidque ordine gerendum
sit, praescribunt. Tanta autem severitate hac
in parte à Concilii obedientiam Principes
exigebant, ut si praescriptum sibi judiciorum
ordinem egressa fuissent, quidquid neglecta
cognitionis lege decretum foret, Principes
in irritum mitterent; ut patet ex Theodosij
rescriptis adversus Synodum Ephesinam la-
tis. Theodosius omnibus Metropolitis syno-
dum generalem Ephesi celebrandam ad
Pentecosten anni quadringentesimi trige-
simi primi indixit, ut communī omnium
Episcoporum suffragio rebus Ecclesiae con-
suleretur, coram Comite Candidiano, qui
tranquillitati synodi prospiceret. Ioannes
Antiochenus Patriarcha plusquam dies
quindecim ultra conditum diem in itinere
moratus, Cyrillo Alexandrino & reliquis
patribus significat non esse quid diutius ex-
pectaretur, sēque absente de Nestorio qua-
stionem haberri posse. Itaque Nestorius, qui
Ephesi praesens aderat, tribus Edictis intra
triduum in jus vocato, & se synodo sistere
renuente, causantēque Ioannis Antiocheni
absentiam, cuius adventus intra quatriduum
expectabatur, de fidei causa deliberatum
est, atque absente Candidiano Nestorius senten-
tia omnium Episcoporum dejectus est.
Ioannes Antiochenus, qui statim post dam-
natum Nestorium Ephesum appulerat, &
agerrimè tulit se absente sententiam latam,
ideoque à Concilio secedens, ex triginta

Metropolitanis, quos secum duxerat, Conciliabulum quoddam coegerit, Cyrillumque Alexandrinum, & Memnonem Ephesium, veluti turbarum auctores, episcopatu deje-
cit; & vicissim Ioannes & Orientales Epis-
copi germanæ Synodi Ephesinæ judicio à
functionibus sacerdotalibus suspensi sunt.
Quibus de rebus cùm Candidianus ad
Theodosium retulisset, ille rescripto suo
quaecunque gesta erant & decreta à synodo
rescidit; ex eo scilicet capite, quod Conci-
lium integrum non fuisset, & à prescripta
literis imperialibus forma patres discessi-
sent; iussitque ut omnia de integro discute-
rentur, atque ex communi omnium senten-
tia fidei regula constitueretur. Præterea se
Legatum quendam è Palatio misurum mo-
nuit, qui, unà cum Candidiano, quæ acta
essent perspicceret, eaque prohiberet quæ
legitimo ordini adversarentur. Quibus ver-
bis significatur tam dejectio Cyrilli & Mem-
nonis ab Orientalibus Episcopis, quām Ne-
storij depositio, & Ioannis Orientaliumque
suspensio à Synodo Ephesina decreta. Hoc
Theodosij rescriptum magni momenti mihi
quidem esse videtur, ut fines jurisdictionis
regie, quando de politia ecclesiastica viola-
ta agitur, recte constituī possint. Etenim
Theodosius quæ canonum & legum rescrip-
torumque suorum ordine non servato gesta
sunt rescindit quidem, sed causæ ipsius in-
tegram cognitionem synodo relinquit. Cu-
stos est ordinis canonici, non autem execu-
tor canonum. Verba rescripti hac sunt:
*Proinde sacre maiestati nostra placuit talem pro-
cedendi modum nullum habere locum aut momen-
tum, his vero que incepit & citra ordinem gesta
sunt censantibus, doctrinam de pietate prius, si-
cuti decretum fuit, discuti, eamque juxta com-
munem totius synodi sententiam in posterum ob-
tinere.* Infrā: *Et quispiam è sacro nostro palatio
unà cum magnificentissimo Candidiano Comite
destinatur, qui nostro iussu que acta sunt cognos-
cat, quique que legitimo ordini dissentanea sunt
prohibeat.*

C c iii

Cyrilus in ep. ad Thessopolitan. patribus retentus fuerit. Theodosius Itam Ioannem sacrarum largitionum Comitem Ephesum mittit: qui rebus omnibus accurate discussis, Orientalium calumnias derexit, & synodo indulxit ut septem Episcopos ad Comitatum delegarer. Eadem facultas concessa est Orientalibus, qui mandatis suis instructos septem etiam Episcopos ad Principem destinarunt. Sed mandati illius verba expendenda sunt; quæ docent maximam illum contentionem de ordine servo, vel interverso, discuti posse, aut à Principe ipso, aut intra Confistorium, vel in Senatu, aut in Synode Episcoporum prout Principi col-

Mandatis Orient. in Synodo Episcoporum propter Antioch. libuisse: *Si questio habeatur de rebus controversiis, vel apud piiissimum Principem, vel in sacro Consistorio, vel apud sacrum Senatum, vel in synodo patrum.* Cum autem utriusque partis Legati Constantinopolim se contulissent, perspecto rerum actuarum ordine, Synodus Ephesinam canonice Nestorij causam discus- file Theodosio constitit; ideoque statim acta Synodi Edicto confirmavit.

acta Synodi Edicta communavit.

VII. Ceterum non eo solum nomine
conquestum vidimus Theodosium, quod
pleno & integro Concilio negotia discussa
non fuissent in Synodo Ephesina, sed eo
eriam, quod à forma literis suis perscripta
temere discessum fuisset. Liberum enim sibi
esse Principes existimabant ut rerum geren-
darum ordinem etiam Concilio Oecumeni-
cis praescriberent, quemadmodum superius
dixi. In duobus autem capitibus præcipue
fines praescritos à Principe patres exce-
rant. Vnum est, quod absente Candidiano
judicium adversus Nestorium peregerant.
Alterum, quod licet lynodo Princeps de-
nuntiasset nullam civilem aut criminalem
caussam, etiam si ecclesiastica esset, moven-
dam esse adversus quempiam Episcoporum,
vel in synodo, vel in publico iudicio, sed
omnia ejusmodi Constantinopolim avoca-
nda, artamen Cyrilli, & Memnonis, Ioannis-
que, & Orientalium damnationes subsecu-
tae legem datam violaverant. Eadem ratio-
nen fecutus est postea idem Theodosius in
secunda Ephesina Synodo. Prohibuit enim
commentorio suo, quod Elpidio Comiti
datum est, ne lites ullae instituerentur in sy-
nodo antè quam fidei questio finem acce-
pisset. Præterea autem vetuit ne Flavianus
Episcopus Constantinopoleos, aut ceteri
Episcopi quisentiam adversus Eutychem
in Synodo Constantinopolitana dederant
suffragium suum ferrent in Concilio Ephesi-
no. Elpidius executionem mandati hac in
parte graviter ursit, Theodosio ordinem re-
rum vindicans his verbis: *Imperator adimplen-*

*parte graviter urit, Theodosio ordinem
rum vindicans his verbis: Imperator adimple-
vit pacem suam ipse primus ordinem legum, cuius est conditor.*

custos, iussit eos qui semel judicaverunt, iudicandorum locum obtinere. Itaque Theodosius Flavianum & Synodum Constantinopolitanum eodem loco habuit quo ceteros judges à quibus provocari potest, qui iudicis non intersunt in quibus de eorum appellatione cognoscitur. Quin etiam cum à canonibus constitutum sit illi similem pœnam indicendam qui contra canones excommunicatio- nis aut dejectionis sententiam protulerit, Theodosius eum cognitioni synodi ordinenti præscripsit, ut Flavianus inter reos habetur. Alio tamen jure usi fuerant Episcopi Orientales qui Antiochia in Athanasium sententiam dixerant. Illis enim & Iulius, qui eos literis suis Roman ad secundum iudicium evocabat, & Constantius & Constans Imperatores, qui Synodus Sardicensem indixerant, suffragia integra reliquerunt, quæ unâ cum Occidentalibus Episcopis in synodo conferrent. Discriben ex eo proficietur, quod Concilij Antiocheni ratio habita fuit, perinde ac si appellari ab ejus iudicio non posset, sed tantum retractationis cognitio institui, ut fieri solebat adversus sententias Praefectorum prætorio. At synodus Flaviani non eo jure potita est, sed eo loco habita ac si ab ea provocari posset. Quod non alia ratione nitebatur quam mero Theodosij arbitrio, qui ordini hujus cognitionis quas voluit leges præscripsit, et si a ceterorum iudiciorum ordine alienas.

CAPVT IV.

Synopsis.

I. Principes aliquando suspendebant prioris synodi iudicatum, nova synodo indicata. Quod factum à Theodosio in causa Nestorij. Qui damnatus à Synodo Romana & Alexandrina, nisi respiceret intra decades. Theodosius Synodo Ephesina indicata ad petitionem Nestorij, interim nihil innovari jussit. Ostenditur à Concilio habituationem suspensions.

II. Anterioris ac Theodosij interpellata à Leone, ut suspendi juberet executionem secunda Synodi Ephesi-

I I. Authoritas Theodosij interpellata à Leone, ut suspendi jubaret executionem secunda Synodi Ephesina. In qua Diocorus omnia per tumultum egit contra canones, deposito Flaviano. Leo hanc synedram reprobat in Concilio Occidental. Sed auxilium Principis implorat aduersus Orientales. Iis verbis utitur quae auctoritatem Principiam in hacre significant.

III. Leo de iniquitate synodi judicium tulit. A Principe vero petit rescissionem, ex eo capite, quod per vim & contra canonum ordinem omnia gesta essent. Vir eruditissimus putat à Leone peri prioris legis revocationem, qua Theodosius Synodus Ephesinam confirmaverat. Sed nondum resicerat legem illam latram fuisse. Refutavit Novatores, qui à Principe solo rescissionem synodorum tunc peperendasse volunt. Theodosius non nisi satisfacere desiderio Leonis. Sed Marcianus indixit Synodus Chalcedonensem, qua necessariam putavat Principis legem ad Synodum Ephesinam resonandam, quam à Principe obtinuit.